

Bisbat de Mallorca
Vicaria per al **Patrimoni Històric i Cultural**

MEMÒRIA ANY 2023

Novembre, 2023

Sandra A. Rebassa Gelabert
Tècnica en gestió del patrimoni cultural
Bisbat de Mallorca

ÍNDEX

1. Introducció
2. Arxiu Diocesà de Mallorca
 - 2.1. Actuacions subvencionades per la Comissió Mixta (2023)
 - 2.2. Altres
3. Taller de Restauració del Bisbat de Mallorca
 - 3.1. Actuacions subvencionades per la Comissió Mixta (2023)
 - 3.2. Altres
4. Biblioteca Diocesana de Mallorca
 - 4.1. Actuacions subvencionades per el Departament de Cultura, Consell Insular de Mallorca (2023)
 - 4.2. Estadístiques Biblioteca Diocesana
5. Junta de Govern del Museu d'Art Sacre de Mallorca
6. Parròquies de Mallorca. Actuacions en matèria de patrimoni.
7. Vicaria per al Patrimoni Històric i Cultural
 - 7.1. Projectes de difusió cultural i patrimonial
 - 7.1.1. Cabrera
 - 7.1.2. Nit de les Esglésies
 - 7.1.3. Processó del Carro de la Beata
 - 7.1.4. *Maiorica Sacra*
 - 7.2. Projectes de gestió patrimonial
 - 7.2.1. Inventari Diocesà de Patrimoni Cultural
 - 7.2.2. Gestió del Palau de Sineu
 - 7.2.3. Adequació de l'Ermita de Betlem
 - 7.2.4. Adequació del Dipòsit 201 en magatzem de béns mobles del Bisbat de Mallorca
 - 7.3. Convenis. Projectes col·laboratius.
 - 7.4. Gestió administrativa i interna de la Vicaria
8. Annex documental

1.INTRODUCCIÓ

Des de l'any 2020-2021, la Vicaria per al Patrimoni Històric i Cultural de Mallorca realitza una memòria d'actuacions en matèria de cultura i patrimoni. Es recopilen així les accions i tasques realitzades per les institucions que depenen de la Vicaria (Arxiu Diocesà de Mallorca, Taller de Restauració del Bisbat de Mallorca, Biblioteca Diocesana, Junta de Govern del Museu d'Art Sacre de Mallorca), les actuacions i activitats dutes a terme per les diferents parròquies de l'Illa, així com l'activitat de gestió patrimonial i administrativa de la pròpia Vicaria.

En la present memòria tractem d'analitzar i fer balanç de les diferents actuacions i activitat dutes a terme per les institucions dependents de la Vicaria, i dels projectes que coordina i gestiona la mateixa.

2. ARXIU DIOCESÀ DE MALLORCA

2.1. Actuacions subvencionades per la Comissió Mixta (2023)

Durant aquest 2023 l'Arxiu Diocesà de Mallorca ha digitalitzat els volums corresponents a les Llicències Matrimonials dels segles XV – XX. Amb aquesta empresa queden a disposició dels investigadors i investigadores. A més, aquest fet, no només facilita la tasca i l'accés a les persones que realitzen una recerca, sinó també garanteix la conservació d'aquest patrimoni documental, ja que aprofitant el procés de digitalització s'ha procedit a la neteja d'aquests volums i a la indexació dels que no hi estaven.

- Resultats campanya de digitalització de Llicències Matrimonials 2023

Segles	Llibres digitalitzats	Dates	Fotografies realitzades
XV	4	Entre 1420 i 1497	
XVI	53	Entre 1502 i 1599	
XVII	67	Entre 1600 i 1699	
XVIII	59	Entre 1700 i 1794	
XIX	37	Entre 1803 i 1900	
XX	22	Entre 1900 i 1922	
TOTAL	242		149.605 fotografies

3. TALLER DE RESTAURACIÓ DEL BISBAT DE MALLORCA

3.1. Actuacions subvencionades per la Comissió Mixta (2023)

Durant aquest 2023 el Taller de Restauració del Bisbat de Mallorca ha dut a terme projectes de restauració i d'estudis previs de diferents béns mobles de parròquies de Mallorca, en col·laboració amb altres tallers de restauració de l'Illa. Aquestes intervencions han permès la millora de l'estat de conservació de les peces, garantint una major perdurabilitat en el temps i una lectura històrica artística vàlida. La naturalesa de dites actuacions ha estat molt variada; des de els estudis previs del Retaule del Sant Crist de l'església de Santa Maria la Major (Inca) o del Llit de la Mare de Déu de la parròquia de Sant Jaume (Palma); així com també s'ha finalitzat la restauració del Monument de l'Assumpta de Muro o s'ha iniciat la I Fase de restauració de la Capella de Santa Catalina Tomàs de la Parròquia de la Mare de Déu dels Àngels (Pollença), entre d'altres.

Parròquia / Institució	Nom de l'objecte	Actuació realitzada	Col·laboració altres tallers
Parròquia Santa Maria la Major (Inca)	Retaule del Sant Crist	Estudis previs	
Parròquia de la Mare de Déu de Loreto (Lloret)	Retaule de Sant Sebastià	Estudis previs	
Parròquia de Sant Jaume (Palma)	Llit de la Mare de Déu	Estudis previs	
Parròquia de Sant Pere (Sencelles)	3 teles pictòriques	Estudis previs	Xicaranda
Parròquia de Sant Pere (Sencelles)	3 teles pictòriques	Restauració de les tres teles	Xicaranda
Parròquia de Sant Joan Baptista (Muro)	Monument de l'Assumpta	Restauració final: altar, àngels, cadafal i altres elements	TRBM, Maria del Mar Riera, Montse Dezcallar
Parròquia de la Mare de Déu dels Àngels (Pollença)	Capella de Santa Catalina Tomàs	I Fase de la restauració de la Capella de Santa Catalina Tomàs (pintures murals -paraments, daurats i estucats- i pintures sobre llenç de Sant Francesc d'Assis i Sant Felip Neri)	TRBM, Raquel Garduño
Parròquia de Sant Joan (Sant Joan)	Elements d'un orgue positiu	Conservació de les restes (neteja de les peces i desinsectació)	Xicaranda

En definitiva, es tracta d'intervencions i processos que permeten un millora en el coneixement del patrimoni historicoartístic de les parròquies i del Bisbat de Mallorca, en el seu estat de conservació per al gaudi i el culte de tothom.

3.2. Altres actuacions del TRBM

El Taller de Restauració del Bisbat de Mallorca també assumeix i treballa en altres projectes de conservació i restauració de béns culturals, provinents de particulars o altres institucions. Des del novembre del 2022 fins al novembre del 2023, s'han realitzat les intervencions següents:

Institució	U	Nom de l'objecte	Títol / Autor	Intervenció realitzada
Comandància General de Balears. Almudaina	2	Pintures	Família Sant Joan Baptista Escena naval	Restauració
Parròquia de l'Encarnació (Palma)	1	Escultura	Sant Crist	Restauració
Parròquia de la Mare de Déu dels Àngels (Pollença)	1	Escultura	Crist Jacent del Calvari	Restauració
Santuari de Cura	1	Escultura	Sant Crist	Restauració
Particular	1	Escultura	Mare de Déu Morta (Verges Rosses)	Restauració
Particular	1	Pintura		Restauració
Parròquia Sant Joan Baptista (Muro)	1	Escultura	Escultura del bacinet de la Mare de Déu	Restauració
Palau Episcopal	2	Pintura	Papa Pius VI Santa Catalina Tomàs	Restauració
Parròquia Sant Jaume	1	Escultura	Immaculada	Restauració

(Alcúdia)				
Parròquia Sant Jaume (Alcúdia)	1	Pintura	Naixement	Restauració

4. BIBLIOTECA DIOCESANA DE MALLORCA

4.1. Actuacions subvencionades per el Departament de Cultura, Consell Insular de Mallorca (2023)

La Biblioteca Diocesana de Mallorca és una institució creada l'any 2000 com a resultat de la fusió de distintes biblioteques de titularitat eclesiàstica. Sorgí amb la voluntat de recollir el bagatge i herència cultural que durant segles havien anat creant, alhora que s'adaptava als nous temps i s'obria a la societat i a la possibilitat de consulta per part d'estudiosos i públic en general. Els fons primordials vengueren de les biblioteques episcopal, la del Seminari, la de la Sapiència i altres fons bibliogràfics esparsos entre la cúria, l'arxiu o el museu bíblic.

Amb l'ànim de donar compliment a les finalitats establertes en els nostres estatuts i en el decret d'erecció de "posar a disposició dels investigadors i estudiosos, de forma competent, elements i mitjans adequats per a promoure la cultura en el nostre poble", així com amb la voluntat i responsabilitat de la conservació de patrimoni documental i bibliogràfic, aquest any s'han dut a terme els següents projectes gràcies a la subvenció del Departament de Cultura del Consell Insular.

Àmbit	Actuació	Unitats
Conservació / Digitalització	II Fase. Digitalització Certàmens del Seminari Conciliar de Sant Pere.	92 exemplars digitalitzats
Conservació / Digitalització	Àlbum fotogràfic <i>La asunción de la Virgen de Jeroni Juan</i>	1 exemplar
Conservació	Neteja i adequació de la Sala de Seguretat	
Conservació	Redacció protocol de neteja, neteja, redacció de fitxes de conservació.	10 exemplars del depòsit VI
Catalogació	Catalogació de llibres (Sala de Lectura): secció lul·lisme, mariologia & josefologia, espiritualitat catòlica, venerables, beats i sants mallorquins	434 exemplars catalogats
Catalogació	Re-catalogació del fons de la Sala de Lectura, a causa de la reestructuració integral. Depòsit III.	880 exemplars
Expurgo	Expurgo de llibres de diferents fons (depòsit V). Repetits, temàtica no afí	
Inventari	Elaboració de l'inventari de l'hemeroteca originària de la <i>Maioricensis Schola Lullistica</i>	419 títols indexats / inventariats

	Execució de l'inventari anterior (marcatge, ordre)	113 títols marcats
Reubicació / Trasllat	Reubicació de fons procedents de convents de clausura. Trasllat i ubicació del fons de la biblioteca de les Concepcionistes de Sineu.	153 exemplars

4.2. Estadístiques Biblioteca Diocesana

Des de l'any 2000 que es va crear la Biblioteca Diocesana, la tasca de la institució ha estat certament destacable, no només en l'àmbit de la catalogació dels fons, sinó també en la conservació del patrimoni bibliogràfic del Bisbat de Mallorca i en l'accessibilitat d'aquest fons per a investigadors i el públic en general. Any rere any s'han realitzat tasques de millora en equipaments informàtics, permetent la digitalització, catalogació del fons i la integració de la base de dades informàtica del fons de la Biblioteca Diocesana en la xarxa de la Universitat de les Illes Balears; i també en els equipaments materials, disposant d'un major nombre d'estanteries que han facilitat l'ordenació i millor conservació dels fons.

Segueix en augment el nombre d'usuaris de la Biblioteca Diocesana, passant de 400 a 510 (novembre – novembre), així com també van augmentant el nombre de préstecs i de consultes realitzades; demostrant la bona salut de la institució.

Any	Usuaris	Préstecs	Consultes
2021	126	24	102
2022	400	122	87
2023	510	175	180

L'increment dels fons també ha estat un dels punts forts de la Biblioteca Diocesana. S'han incorporat nous exemplars provinents tant de donacions de particulars com d'adquisicions realitzades per la pròpia institució, incrementant les diferents col·leccions en **més de 200 exemplars**.

Any 2023

Donacions	Tipologia	Unitats / Volums	Naturalesa donant
59	Llibres individuals	59	Particulars
123	Llibres individuals	123	Particulars Preveres
1	Col·lecció: <i>Old Testament Abstracts</i>	15	Prevere

Compra: 48 exemplars

Des de la Biblioteca s'ha fet l'expurgació de 24 enciclopèdies i també de centenars d'exemplars. La majoria de les enciclopèdies s'han destinat com a donació a través d'un seminarista a un país africà. La resta d'enciclopèdies i de centenars de llibres s'han col·locat al damunt de les taules del CETEM, com a donació gratuïta per als interessats.

5. Junta de Govern del Museu d'Art Sacre de Mallorca

Des del novembre del 2022 fins al novembre del 2023 la JGMASM es reuní en una ocasió. A mode de resum, els acords presos i temes tractats de major importància són els següents:

- Aprovació de les Memòries d'activitats del MASM (2022 i 2023)
- Aprovació del Pla Anual d'Activitats 2024
- Aprovació del Reglament de Règim Intern del MASM
- Avaluació i tractament de l'estat actual dels fons i dipòsits del MASM

6. PARRÒQUIES DE MALLORCA. ACTUACIONS EN MATÈRIA DE PATRIMONI.

Parròquia	Actuacions 2023
Parròquia de Sant Pere (Sencelles)	Restauració de les tres teles (Xicaranda)
Parròquia de Sant Joan Baptista (Muro)	<ul style="list-style-type: none"> - Restauració final del Monument de l'Assumpta: altar, àngels, cadafal i altres elements (TRBM, Maria del Mar Riera, Montse Dezcallar) - Restauració de l'escultura del bacinet de la Mare de Déu
Parròquia de la Mare de Déu dels Àngels (Pollença)	<ul style="list-style-type: none"> - I Fase de la restauració de la Capella de Santa Catalina Tomàs (pintures murals -paraments, daurats i estucats- i pintures sobre llenç de Sant Francesc d'Assis i Sant Felip Neri) (TRBM, Raquel Garduño) - Restauració de l'escultura del Crist Jacent del Calvari
Parròquia de Sant Joan (Sant Joan)	Conservació de les restes (neteja de les peces i desinsectació). Elements positius de l'orgue de Consolació -conservat al Museu Parroquial de Sant Joan- (Xicaranda)
Parròquia de Santa Creu (Palma)	Restauració d'una escultura de Sant Pere (Xicaranda)
Parròquia de Santa Creu (Palma)	Restauració d'un conjunt de figures de betlem (Xicaranda y CYRTA)
Parròquia de Sant Jaume (Alcúdia)	<ul style="list-style-type: none"> - Rehabilitació parcial de la teulada per evitar humitats i goteres - Restauració d'un conjunt de peces d'orfebreria del Museu Parroquial: encenser, naveta, dos calzes del canonge i poeta Mn. Miquel Costa i Llobera, calze de Mn. Joan Bennàssar (nebot de Mn. Costa i Llobera), calze. - Restauració de la imatge de la Immaculada - Restauració de la pintura del Naixement de la Mare de Déu - Restauració sagristia. Ma de pintura i habilitació de l'espai
Parròquia de l'Encarnació (Palma)	Restauració de l'escultura del Sant Crist
Parroquia de Sant Bartomeu (Sóller)	<ul style="list-style-type: none"> - Reparació de les goteres de la rectoria - Instal·lació de càmeres per a la difusió i retransmissió de l'eucaristia - Habilitar i preparar la sagristia per ubicar-hi el Museu Parroquial (futur) - Instal·lació de la pantalla per a la difusió de les activitats i obres realitzades - Recuperació d'objectes vinculats a la Casa Santa - Creació d'una audioguia en 5 idiomes diferents

	<ul style="list-style-type: none"> - Redacció del projecte per a rehabilitar i pintar la capella del Sant Crist de les ànimes - Redacció del projecte de reforma i restauració de la Capella del Baptisme (futura execució) - Restauració i rehabilitació del motor d'aire de l'orgue parroquial - Substitució de la il·luminació del presbiteri (sostenibilitat i conservació) - Participació en el projecte diocesà <i>Maiorica Sacra</i> - Posar en marxa l'arxiu Inter parroquial: obres i classificació (Biniraix, Fornalutx, l'Horta, Port de Sóller, Sóller)
Parròquia de Fornalutx (Fornalutx)	<ul style="list-style-type: none"> - Rehabilitació parcial de la teulada per evitar humitats i goteres - Restauració d'alguns retaules afectats per formiga blanca
Parròquia de l'Horta (Sóller)	<ul style="list-style-type: none"> - Habilitació de sales annexades a l'església parroquial - Reparació d'humitats i dels marcs de les dues portes exteriors - Revisió de la teulada de l'església i la rectoria
Parròquia Sant Ramon de Penyafort (Port de Sóller)	<ul style="list-style-type: none"> - Muntatge del batiport i rapés d'entrada per a millorar l'accessibilitat - Reparació d'humitats al presbiteri - Recepció d'obres pictòriques i escultòriques de la família de Pere Serra - Adequació de la capella del Crist de Natzaret (adaptació d'un retaule modern, instal·lació i il·luminació) - Recepció i trasllat del retaule provinent de la Capella de les Escolàpies - Rehabilitació de la rectoria del Port de Sóller - Reforma i rehabilitació del Casal de Colònies del Port de Sóller
Parròquia de Santa Maria (Santa Maria del Camí)	Restauració del Llit de la Mare de Déu

7. Vicaria Episcopal per al Patrimoni Històric i Cultural

La Vicaria Episcopal per al Patrimoni Històric i Cultural és l'òrgan encarregat de la gestió del patrimoni cultural del Bisbat de Mallorca. La Vicaria Episcopal compta amb un tècnic intern que realitza tasques vinculades a la gestió tècnica i administrativa. La Vicaria Episcopal es compon per diferents institucions, les quals funcionen com a unitats sectorials amb els seus respectius tècnics.

Els objectius principals de la Vicaria Episcopal per al Patrimoni Històric i Cultural són els següents:

- Vetllar pel coneixement, inventari, conservació, restauració, valoració, custòdia, difusió i promoció dels béns culturals que l'Església diocesana ha creat i va creant en l'exercici de la seva missió.
- Potenciar la protecció, conservació, promoció i difusió del patrimoni cultural diocesà i dels seus múltiples valors, per posar-lo al servei de l'evangelització, de la comunitat cristiana i de la societat en general.
- Establir criteris unificats per a l'inventari, conservació, restauració i difusió del patrimoni cultural de la diòcesi, regulant el seu correcte tractament.
- Procurar la formació de capellans, personal vinculat a les unitats pastorals, tècnics i voluntaris en matèria de patrimoni històric i cultural.
- Vetllar per a que l'ús cultural dels temples respongui als criteris assenyalats en les orientacions eclesials i respecti el caràcter sagrat del lloc.

7.1. Projectes de difusió cultural i patrimonial

Des del novembre de 2022 fins al novembre de 2023, la Vicaria Episcopal per al Patrimoni Històric i Cultural ha dut a terme un seguit de projectes, alguns començats amb anterioritat i altres sorgits durant l'actual anualitat.

7.1.1. Recuperació, consolidació i museïtzació del monestir bizantí de Cabrera.

Des del 2022 al 2026, el Bisbat de Mallorca, i concretament la Vicaria Episcopal per al Patrimoni Històric i Cultural sufragarà l'excavació arqueològica a l'illa de Cabrera, emmarcada en el projecte de recuperació, consolidació i museïtzació del monestir bizantí. Enguany les

excavacions s'han dut a terme del 19 al 31 d'octubre de 2023. La campanya ha estat curta en la seva durada, ja que, pel mal temps, les possibilitats de comunicació amb l'illa quedaren molt minvades, però intensa en els seus resultats. Es prosseguí amb l'aixecament dels estrats que corresponien i quedaren a la vista els negatius i restes d'antigues estructures del monestir que havien estat espoliades pels soldats francesos en la seva recerca de materials per construir cabanes. Els materials extrets segueixen la tònica d'anys anteriors. Els materials moderns i medievals han reduït el seu nombre, tot i que segueixen apareixent en les restes espoliades. Encara queda feina en la identificació dels materials i en la interpretació de les dades extretes. En poder oferir-ne una interpretació més fiable, es farà una presentació dels resultats.

7.1.2. Nit de les Esglésies (III Edició)

La Nit de les Esglésies es va consolidant com un projecte amb força. És una iniciativa del Bisbat de Mallorca i de la Fundació Amics del Patrimoni que consisteix en poder visitar esglésies que romanen obertes durant les primeres hores del vespre, il·luminades només per la llum de les espelmes i en total silenci. La primera edició fou duta a terme el 2019, i degut a la pandèmia no pogué tenir continuïtat en els anys successius, fins enguany.

Inspirada en l'exemple d'altres ciutats europees, la tercera edició de la Nit de les Esglésies fou un gran èxit de participació. Les esglésies participants durant la tercera edició foren les següents.

- Palma
Sant Felip Neri
Basílica de Sant Francesc
Església de la Mare de Déu del Socors

- Santanyí
Capella del Roser

- Petra
Convent de Sant Bernardí

- Felanitx
Convent de Sant Agustí

- Manacor
Convent de Sant Vicenç Ferrer

- Pollença
Oratori de St. Jordi

- Sóller
Parròquia de St. Bartomeu

- Sencelles
Parròquia de St. Pere
Capella de la Caritat
Parròquia de St. Cristòfol (Biniali)

7.1.3. Processó del Carro de la Beata

A partir de l'any 2022, el Bisbat de Mallorca i concretament la Vicaria de Patrimoni Històric i Cultural ha assumit l'organització de la Colcada del Carro Triomfal de la Beata, en col·laboració amb el Consell Insular de Mallorca i la Canònica de Santa Magdalena. La tradicional processó es celebra a Palma, el tercer dissabte d'octubre. Aquest 2023, la processó la formaren unes 700 persones dels municipis de Palma, Valldemossa, Santa Margalida, Sencelles, Andratx, Marratxí, Lluçmajor, Consell, Sóller, Son Servera i Pollença. La processó fou formada per colles de xeremiers, agrupacions de ball de bot, gegants, carrosses, la representació de figures històriques i religioses vinculades a santa Catalina Tomàs, carretons enramellats i el Carro Triomfal.

Novetats del 2023:

- Cor del Teatre Principal de Palma cantà la cançó popular Sor Tomasseta quan el carro triomfal passà per davant de la sala pública
- Es recuperaren dues de les vestimentes antigues de macers, que eren els encarregats d'obrir la colcada. Aquesta indumentària ha estat restaurada durant els darrers mesos.
- Es tornà a modificar el recorregut, sent el més llarg dels darrers 20 anys: plaça de l'Hospital, costa de la Sang, la Rambla, carrer de la Riera, carrer de la Unió, plaça del Mercat, carrer de la Unió, avinguda de Jaume III, carrer de Bonaire, carrer del Bisbe Campins, via Roma, costa de la Sang, carrer del Jardí Botànic i plaça de Santa Magdalena.

7.1.4. *Maiorica Sacra*

Maiorica Sacra és un projecte de la Vicaria per al Patrimoni Històric i Cultural del Bisbat de Mallorca que neix amb la voluntat de difondre i dinamitzar les entitats i projectes culturals que depenen de la Diòcesi. Les seves línies de treball es basen en tres objectius: difondre la tasca patrimonial del Bisbat a tota la comunitat, generar activitats i projectes per a la millora del seu coneixement i establir les bases per a una divulgació del patrimoni religiós de Mallorca.

Maiorica Sacra veu la llum com un projecte germà de Catalonia Sacra, resultant un estímul fonamental en la transmissió de la fe, la cultura i el patrimoni. Ambdues iniciatives demostren

un compromís ferm, basat en la col·laboració en benefici dels dos territoris i projectes, conservant, estudiant i difonent el seu patrimoni historicoartístic.

Es tracta de l'òrgan de gestió i difusió del patrimoni cultural de la Vicaria, i per aquest motiu, a partir d'aquest any, té un pes fonamental; englobant així diferents iniciatives.

FASE 1

Durant l'any 2023 s'ha engegat la FASE 1 de Maiorica Sacra: obertura del portal web.

Es tracta de la posada en marxa d'una plana web que reuneix una xarxa d'esglésies obertes per a la visita fora d'horari litúrgic; la tasca de conservació i restauració que realitzen les diferents institucions que depenen de la Vicaria per al Patrimoni Històric i Cultural del Bisbat de Mallorca; així com els projectes de gestió cultural que es troben en marxa (Convent Concepcionista Palau de Sineu, Monestir Bizantí de Cabrera i Museu Bíblic). També s'inclouen dues línies de treball de la Vicaria que, fins ara han estat menys difoses. És el cas de la promoció i difusió de l'art contemporani de caire religiós, cuidant així dels artistes que participen de l'evangelització; o l'impuls de les línies de publicacions vinculades a la Diòcesi o a la cultura cristiana. D'aquesta manera es dona resposta a la necessitat de ser presents dins el món científic i bibliogràfic, afavorint iniciatives que, tot i tenir una rellevància cultural extraordinària, tenen un abast comercial reduït.

Aquest portal patrimonial que s'obre no sols posa en valor el patrimoni arquitectònic i artístic de la Diòcesi de Mallorca en el seu context, també és una aposta ferma per fer més accessible la informació cultural i la participació de la comunitat, sense deslocalitzar els béns culturals del seu context. D'aquesta manera es pretén anar creant un mapa virtual de les diferents manifestacions patrimonials i culturals de Mallorca.

Durant tot el 2023 s'ha treballat amb la posada en marxa del portal (redacció de continguts, estructuració de la web, disseny de la plana web, recopilació de fotografies i vídeos, contacte i gestió amb les esglésies i institucions, preparació de l'acte de presentació i gestió de premsa i comunicació). Així mateix, amb l'obertura de la plana web, s'han engegat també les seves xarxes socials vinculades: *instagram* i *facebook*.

Amb data 08/11/2023, moment de presentació del portal web, aquesta compta amb els següents apartats:

	Esglésies Obertes	Notícies
11/2023	16	4

	Apartats web
11/2023	Notícies
	Agenda
	Esglésies Obertes
	TRBM
	Biblioteca Diocesana
	Arxiu Diocesà
	Excavacions Monestir Cabrera
	Gestió Cultural Palau de Sineu
	Museu Bíblic
	Nit de les esglésies
	Històric Art contemporani (índex)
	Publicacions (índex)

7.2. Projectes de gestió patrimonial

7.2.1. Inventari Diocesà de Patrimoni Cultural.

L'Església Catòlica és el segon titular de béns culturals mobles de tot l'Estat Espanyol, sols superada per aquest mateix. Els valors quantitius i qualitius del patrimoni cultural de l'Església són inqüestionables, fet que es reflexa no només en la seva conservació sinó també

en la seva normativa, tractant la protecció i la seva conservació en la Constitució i en la Llei 16/1985 de Patrimoni Històric Espanyol.

Si bé s'han dut a terme diferents temptatives encapçalades per la UIB i el Ministeri de Cultura, el Bisbat de Mallorca no tenia dret a la gestió d'aquesta documentació, amb la impossibilitat de revisió i actualització de les dades. Front aquesta qüestió, des de la Vicaria de Patrimoni Històric i Cultural s'ha decidit encapçalar la iniciativa i, com a propietari i ens gestor dels béns s'ha posat en marxa la redacció de l'INVENTARI DIOCESÀ DE PATRIMONI CULTURAL.

L'any 2023 es va continuar treballant amb l'elaboració de tesaurus i de vocabulari controlat, així com de metodologies de documentació, iniciant amb la FASE 1 del procés d'inventari, *per se*.

Les tasques auxiliars de creació de tesaurus i/o metodologies de documentació segueixen actives durant l'annualitat del 2023, així com la revisió i anàlisi de les fitxes d'inventari creades. Així mateix, durant l'any 2023 es seguí amb el procés d'inventari i la realització de fitxes de diferents béns mobles de l'església.

Entitat	Número de fitxes elaborades FASE 2
Bisbat de Mallorca - Dipòsit 201	249
Bisbat de Mallorca - Església Santa Catalina de Sena (Cessió d'ús a l'església ortodoxa russa)	160
TOTAL	409

El 2023 s'han inventariat béns propietat del Bisbat de Mallorca degut a dues necessitats concretes:

- La renovació del conveni entre l'Església Ortodoxa Russa i el Bisbat de Mallorca per a l'ús del temple de Santa Catalina de Sena.
 - Amb aquesta renovació anava implícita l'actualització de l'inventari de patrimoni cultural de dit temple.
- L'adequació del dipòsit de patrimoni del Bisbat de Mallorca (Dipòsit 201).
 - La quantitat de donacions de privats o altres institucions i la necessitat d'espai per a la seva custòdia han provocat la posada en marxa del projecte d'adequació d'un espai adient i amb ell l'inventariat dels béns que a dins s'inclouen.

7.2.2. Gestió del Palau de Sineu

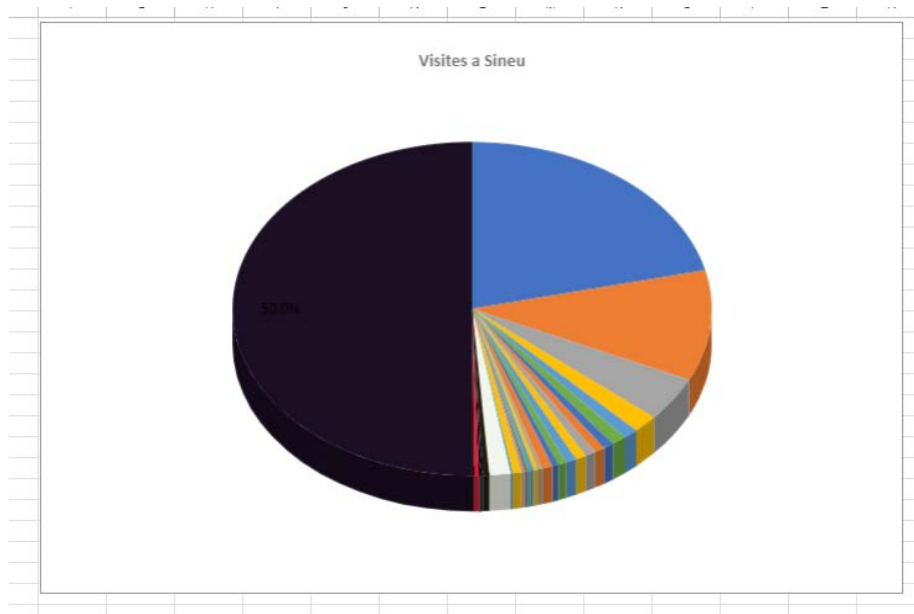
El Bisbat de Mallorca és propietari de l'antic Monestir de la Concepció de Sineu, també conegut com a Reial Monestir de les Concepcionistes Franciscanes del Palau de Sineu, Convent de la Concepció o Palau dels Reis de Mallorca a Sineu, que fou construït per ordres de Jaume II.

Les actuacions que s'han dut a terme durant el 2023 s'han vist ampliades respecte a l'any anterior, centrant-se no només en qüestions de manteniment i/o conservació, sinó també en gestió i difusió del patrimoni cultural. La Vicaria per al Patrimoni Històric i Cultural del Bisbat de Mallorca ha iniciat una gestió més directa sobre el Palau de Sineu, amb la previsió de que la institució s'inclouï com un projecte de gestió cultural àmplia dins la iniciativa de Maiorica Sacra.

7.2.2.1. Actuacions

Difusió

- Creació i disseny de la imatge institucional del Convent Concepcionista Palau de Sineu (amb diferents aplicacions)
- Projecte d'exposició i obertura al públic
 - Recerca, creació de continguts, coordinació i producció de l'exposició en motiu de l'obertura del Convent Concepcionista Palau de Sineu per la festivitat de Sant Marc.
 - Disseny dels panells expositius i muntatge de l'exposició
 - Coordinació i realització de visites guiades al Convent Concepcionista Palau de Sineu per la festivitat de Sant Marc (22-25-29 d'abril del 2023) [**Annex documental**]
 - Gestió de públics, atenció a l'usuari i obertura de noves dates de visita per la llista d'espera generada.
 - Per donar cabuda a les persones que restaven en llista d'espera, s'obriren tres noves dates per a la visita (27-28-30 d'abril del 2023) amb diferents torns cada dia.

Visitants: 350 persones. Detall visitats: Annex documental

Conservació i restauració

- Inici de l'Inventari de Patrimoni Cultural del Convent Concepcionista Palau de Sineu.

Etnologia

- L' IPC del Convent Concepcionista Palau de Sineu s'inicià amb el fons etnològic, concretament amb la col·lecció d'elements de fibres naturals.
 - La realització de fitxes anà acompanyada de tasques de conservació curativa, restauració i emmagatzematge dels béns.
 - Es realitzaren unes 80 fitxes d'inventari, i es restauraren i emmagatzemaren en condicions adequades aquests 80 elements inventariats.
- Manteniment de l'edificació
 - Conveni amb la Fundació la Sapiència per dur a terme el manteniment dels espais exteriors (jardí, horts, clastreta).
 - Tasques dutes a terme:
 - Arranjament i manteniment de la vegetació
 - Neteja dels espais (restes vegetals i animals)
 - Seguiment del tractament de formiga blanca a la zona del cor i a l'espai del forn. (TYCMA)
 - Durant el 2023 s'ha fet el seguiment i control de les trapes instal·lades en el cor i en el forn, per aturar la formiga blanca.

- **Revisions:** Octubre 2023. Al forn no hi ha rastre de termita activa. Al cor hi ha dubtes, s'escull l'opció d'instal·lar una trampa més per incentivar l'actuació i el control.
- **Pendent revisions 2024:** Gener i març.
 - Amb les noves revisions es podrà determinar si el focus segueix actiu o s'ha eliminat. Com que la primavera és l'època de major activitat, es planteja la revisió al març del 2024 per tractar de concloure.
 - Pendent informe tasques al març del 2024.
- **Seguiment 2024:** Si no es demostra cap focus actiu al mes de març, es desmuntarà la bastida del forn i es mantindran les trampes del forn i del cor. Hi ha 5 anys de garantia i es plantegen revisions cada mig any.
- Neteja dels diferents espais i habilitació per a la visita.

7.2.3. Adequació de l'Ermita de Betlem

El projecte d'adequació de l'Ermita de Betlem ha iniciat la seva primera fase. Davant la possibilitat de l'entrada d'una nova comunitat al conjunt eremític, així com de la necessitat de conservació de l'esmentat conjunt, s'han posat en marxa diverses actuacions.

- Firma del conveni amb la Cooperativa de Pagesos d'Artà per a l'explotació agrícola dels terrenys.
- Reconeixement de l'estat de conservació del conjunt immoble.
- Reconeixement de l'estat de conservació del conjunt de béns mobles per a procedir al seu inventariat.
- Preparació i neteja dels espais per a una possible entrada d'una nova comunitat.
- Preparació de dos projectes per a la recerca de finançament (Fundació Bosch Aymerich).
 - *Digitalización del conjunto patrimonial cenobítico "Ermita de Betlem": realización de un escaneo láser 3D. [PROYECTO ACEPTAT - FINANÇAMENT ACONSEGUIT]* A desenvolupar durant el 2024.
 - *Documentación, inventario, catalogación y custodia del patrimonio cultural de la "Ermita de Betlem".*

7.2.4. Adequació del Dipòsit 201 en magatzem de béns mobles del Bisbat de Mallorca

El Bisbat de Mallorca compta amb una col·lecció pròpia de béns mobles depositats en diferents espais de la institució. Per a millorar el seu estat d'emmagatzemament i criteris de conservació es planteja un projecte d'adequació del magatzem de béns mobles del Bisbat de Mallorca, per tal d'unificar els béns dispersos i centralitzar l'emmagatzematge.

El 2023 s'han dut a terme les següents tasques que donen inici a la FASE 1 del projecte:

- Inventari dels béns culturals mobles existents al Dipòsit 201 i provinents de diferents institucions.
- Sistematització i selecció de peces segons el valor i estat de conservació.
- Neteja de l'espai: neteja i pintura dels diferents espais.
- Recol·locació de mobiliari a reutilitzar
- Recol·locació de béns culturals (estadi intermig)
- Planificació i zonificació de l'espai per a la col·locació de mobiliari adequat
- Sol·licitud de pressuposts per a la instal·lació d'estanteries aptes per a la conservació de béns culturals.
- Execució de pressuposts i instal·lació d'estanteries.

Per a dur el projecte complet d'adequació del magatzem, es planteja adoptar la metodologia proposada per l'ICCROM anomenada *Mètode Re-Org*.

7.3. Convenis. Projectes col·laboratius de gestió patrimonial i cultural.

La redacció, signatura i execució de convenis és una de les tasques que es porten a terme des de la Vicaria de Patrimoni. Mitjançant la col·laboració entre entitats s'aconsegueix l'execució i desenvolupament de projectes en comú i benefici mutu. Aquest any s'han signat i desenvolupat els següents convenis, dels quals s'han executat un seguit de projectes coordinats per la Vicaria de Patrimoni Històric i Cultural del Bisbat de Mallorca i l'entitat amb la que es col·labora.

Entitat	Projecte desenvolupat	Persones responsables del projecte	Coordinació
Societat Arqueològica Lul·liana (SAL)	I Mercadet de Llibres a la Sapiència (25/03/2023)	SAL - Vicaria de Patrimoni	SAL - Vicaria de Patrimoni

Societat Arqueològica Lul·liana (SAL)	Conferència Gizeh Castañeda: "La colección de cerámica prehispanica del Obispado de Mallorca: investigación, proceso de restauración y plan de difusión" (29/03/2023)	SAL - Vicaria de Patrimoni	SAL - Vicaria de Patrimoni
Societat Arqueològica Lul·liana (SAL)	Conferència Mateu Riera: "Noves aportacions al coneixement del monestir de l'illa de Cabrera. Segles V a VIII d.C." (14/06/2023)	SAL - Vicaria de Patrimoni	SAL - Vicaria de Patrimoni
Cooperativa de Pagesos d'Artà	Manteniment dels terrenys i conreus de l'Ermida de Betlem.	Cooperativa	Cooperativa
UIB - Màster en gestió del Patrimoni Cultural	Pràctiques Toni Rojas: Identificació, descripció i classificació dels fons documentals corresponents a la causa de canonització de Mn. Miquel Costa i Llobera conservats a l'Arxiu de la Causa dels Sants.	Toni Rojas - Vicaria de Patrimoni	Vicaria de Patrimoni
UIB - Màster en gestió del Patrimoni Cultural	Pràctiques Gizeh Castañeda: projecte "Investigació, catalogació i conservació de les ceràmiques del Perú conservades al Seminari".	Gizeh Castañeda	Gizeh Castañeda - TRBM

7.4. Gestió administrativa i interna de la Vicaria

La Vicaria Episcopal de Patrimoni Històric i Cultural genera diàriament tasca vinculada a la gestió administrativa de la Vicaria. Les sinèrgies amb altres departaments del Bisbat de Mallorca (Administració, Secretaria, Cancelleria, Serveis Jurídics, Immobles, Biblioteca). Aquesta gestió administrativa i interna de la Vicaria pot concretar-se en diferents àmbits temàtics d'actuació. Seguidament detallem alguns exemples de tràmits i gestions realitzades durant l'annualitat del 2023.

- Tramitació de subvencions i recerca de finançament.
 - **Preparació i control de les ajudes i subvencions** en matèria de patrimoni cultural sol·licitades per la Vicaria de Patrimoni Cultural i Històric del Bisbat de Mallorca.
 - Subvencions nominatives del Consell Insular de Mallorca (Biblioteca, restauració de bens culturals (capítol VII), estudis previs i digitalització ADM (capítol IV), Carro de la Beata, rehabilitació d'espais del Convent de les Caputxines).
 - Subvenció Next Generation del Ministeri de Cultura per a la digitalització i difusió de l'Arxiu Diocesà de Mallorca.
 - **Redacció i presentació de projectes** per al patrocini de la **Fundació Bosch Aymerich**.
 - *Digitalización del conjunto patrimonial cenobítico “Ermita de Betlem”:* Realización de un escaneo láser 3D
 - *Documentación, inventario, catalogación y custodia del patrimonio cultural de la “Ermita de Betlem”*
- Elaboració de memòries i informes tècnics vinculats al patrimoni cultural del Bisbat de Mallorca.
- Redacció, revisió i arxiu de diferent tipus de documentació
 - Certificats
 - Convenis
 - Acords
 - Entregues

- Protocols d'actuació
- Manuals d'ús d'imatges
- Manuals de documentació i tesaurus

- Organització i coordinació de cursos de formació
 - Curs de Conservació Preventiva per Arxius i Biblioteques (5 hores)
 - Professora: Maria Carbonell (Conservadora de la Col·lecció Anglada Camarassa del Caixaforum de Palma)
 - Assistents: Treballadors i voluntaris del Bisbat de Mallorca (16 pax.)

- Redacció, gestió i coordinació de donacions i dipòsits de patrimoni cultural al Bisbat de Mallorca, provinents de particulars.

Donant	Descripció donació	Quantitat de béns de la donació	Ubicació actual dels bens (2023-12)
Bartomeu Muntaner Rullán	Documentació i objectes relatius al seu avi, Jaume Muntaner i Ordinas, qui fou nomenat Administrador General de Beneficis i Capellanies de la Diòcesi de Mallorca, pel Bisbe Mons. D. Pere Joan Campins	3 (ud) capses de documentació 2 (ud) quadres 2 (ud) plomes	Arxiu Diocesà Despatx de la Vicaria de Patrimoni (113)
Salvadora Sancho Viudes	Béns pictòrics i escultòrics procedents de la casa Bellavista (Costa de St. Pere, s/n, Esporles)	28 (ud)	Dipòsit 201
Porxada de sa Torre, SL (Francisca Morell Massanet i Lluís Morell Massanet)	Dipòsit de bBéns tèxtils, pictòrics i escultòrics procedents de Can Font dels Olor, ubicada al carrer Campana, 4, Palma.	159 (ud)	Dipòsit 201

- Coordinació de la missatgeria, atenció al públic.
- Manteniment de l'arxiu i subarxius de la Vicaria Episcopal de Patrimoni Històric i Cultural.

8. ANNEX DOCUMENTAL

- Cartell visites guiades Convent Concepcionista Palau de Sineu

Convent
Concepcionista
Palau de Sineu

Visites guiades

al **Convent** Concepcionista **Palau** de Sineu.

Horari inici visites:
Dissabte 22 d'abril 10:00h - 12:00h
Dimarts 25 d'abril 10:00h - 12:00h - 16:00h - 18:00h
Dissabte 29 d'abril 10:00h - 12:00h

Activitat amb reserva prèvia
Secretaria general del Bisbat de Mallorca.
Telèfon: 971 21 43 70.
Correu electrònic: secretariageneral@bisbatdemallorca.org

Organitza

Bisbat de Mallorca

Col·labora

Ajuntament
de Sineu

- **Estadística assistents a les visites guiades del Convent Concepcionista Palau de Sineu**

Sineu	149
Palma	75
Manacor	30
Sant Joan	12
Vilafranca	7
Sa Pobla	7
Algaida	5
Pina	5
Llubí	5
Calvià	5
Inca	5
Bunyola	4
Pollença	3
Porreres	5
Muro	2
Pont d'Inca	2
Lloseta	2
Petra	1
Son Macià	1
Alcúdia	1
Maria	1
Lloret	4
Binissalem	1
Altres /NS	10
Llucmajor	3
Campos	1
Selva	1
Sencelles	2
Santa Eugènia	1
TOTAL	350

- Elements de difusió de les activitats dutes a terme en col·laboració amb la Societat Arqueològica Lul·liana (SAL)

**MERCADET DE
LLIBRES A LA
SAPIÈNCIA** MATERIAL INÈDIT
DE LA SOCIETAT
ARQUEOLÒGICA LUL·LIANA

LA SAPIÈNCIA - SEMINARI MAJOR.
Plaça Sant Jeroni, 1; Palma

DISSABTE 25 MARÇ
10:30 - 14:30

POSTALS
LLIBRES
CALENDARIS
ESPAI GASTRONÒMIC
CERVESA ARTESANA

SOCIETAT
ARQUEOLÒGICA
LUL·LIANA

Bisbat de Mallorca **NORAI**
CRAFT BEER

Enllaç al vídeo:

<https://www.facebook.com/societat.arqueologicalulliana/videos/241899571518274>

CONFERÈNCIA
Dimecres 29/03
19:00 h

"La colección de Cerámica Prehispánica del Obispado de Mallorca: investigación, proceso de restauración y plan de difusión".

5010507

A càrrec del Llic. Gizeh Arnaud Castañeda Toledo
Assessora científica: Rest. Diana Alcarima

CONFERÈNCIA

Dimecres 14/06
19:00 h

**“Noves aportacions al coneixement
del monestir de l'illa de Cabrera
(segles V a VIII dC)”**

A càrrec del Dr. Mateu Riera Rullan